

фізкультурно-спортивні підприємства (фірми) чи окремі особи (наприклад, тренери, інструктори).

Використані джерела:

1. Леонов Я. В., Васильев В. В. Социально-рыночные условия развития сферы физической культуры и спорта. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2013. – №5 (38). – С. 151-154.

2. Мічуда Ю. П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку: закономірності функціонування та розвитку / Ю. П. Мічуда. – К.: Олімпійська література, 2007. – 216 с.

3. Євген Імас, Юрій Мічуда Тенденції розвитку сфери фізичної культури та спорту в умовах сучасного ринку // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2015. – № 2. – С. 142-149.

4. Степанова О. Н. Маркетинг в сфере физической культуры и спорта. – 2-е изд. / О. Н. Степанова. – М.: Физкультура и спорт, 2005. – 256 с.

**Вікторія Бабаліч,
Олександр Щербина,**
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет
імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ – ОСНОВА ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ПЛАВАННЮ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми. Традиційна методика викладання загальноосвітніх дисциплін у школі багато у чому вичерпала свої можливості і потребує пошуку нових шляхів. Сьогодні, серед першочергових і актуальних напрямів творчої роботи вчителя можна визначити такі, як: побудова єдиної для вчителя і учня системи цілей і завдань навчання і виховання, які відповідають сучасним вимогам на кожному етапі навчання; вибір та побудова змісту навчання таким чином, щоб уникнути перевантаження учнів, одночасно враховуючи його індивідуальні потреби, тобто впровадження особистісного підходу до кожного учня; пошук і використання великої і різноманітної кількості методичних прийомів роботи, як традиційних, так і інноваційних для урізноманітнення форм проведення занять у навчально-виховному процесі.

Саме тому ідея інтеграції останнім часом є предметом теоретичних і практичних досліджень, що пов'язано з початком процесу диференціації у навчанні. Численні наукові дослідження в початковій школі свідчать про те, що майже всі предмети містять інтегровані знання. Очевидним також є те, що реконструкція методичних підходів до викладання передбачає різноманітні шляхи застосування укрупнених структур навчального матеріалу або інтегрування.

Інтеграція змісту у навчанні – процес встановлення зв'язків між структурними компонентами змісту в рамках певної системи навчання з метою формування цілісних уявлень про світ, орієнтованих на саморозвиток особистості дитини [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідея об'єднання в рамках одного уроку (одного предмету) декількох різних підходів та поглядів на одну й ту саму тему, поняття, процес, явище не є принципово новою. Ще в працях Я. А. Коменського акцентується увага на необхідності завжди і всюди брати разом те, що пов'язано одне з одним [4; 7]. Необхідність інтегрованого підходу до організації навчально-виховного процесу великий дидактик пояснював таким чином, що всі знання виростають з одного коріння – навколишньої дійсності, мають між собою зв'язки, а тому повинні вивчатися у зв'язках [5; 7]. Посилення інтеграційних, міжпредметних зв'язків в умовах школи займалась на уроках художньої культури О.Мороз; вивчала інтеграційні форми організації навчально-виховного процесу в початковій школі М. Безрідна; педагогічну цінність С.Ілляш; встановлення міжпредметних зв'язків І.Зверев, В.Максимова, В.Неверов, І.Петрова.

Виклад основного матеріалу. Для кращого розуміння предмету дослідження з'ясуємо суть понять «міжпредметні зв'язки» й «інтеграція» та особливості їх впровадження в навчальний процес початкової школи. Довгий час терміни «міжпредметні зв'язки» та «інтеграція навчального матеріалу» вживалися як синоніми. Проте згодом намітилася їх диференціація: у тих випадках, коли один предмет є основним, а відомості з іншого викладаються лише в допоміжній ролі з метою повторення, прискорення процесу навчання чи закріплення знань, умінь і навичок є підстава говорити про міжпредметні зв'язки. Інтеграція – це створення нового цілого на основі виявлення однотипних елементів і частин у кількох раніше різних одиницях, пристосування їх у раніше неіснуючий моноліт особливої якості [6; 7].

Інтеграція представляє собою процес і результат створення нерозривно пов'язаного, єдиного. Інтеграційний процес означає новоутворення цілісного, що володіє системними якостями загальнонаукової, міжнаукової, а отже і міждисциплінарної взаємодії, відповідними механізмами взаємозв'язку, а також змінами в елементах і

функціях об'єкта навчання. В процесі навчання інтеграція може здійснюватись шляхом злиття в одному синтезованому курсі елементів різних навчальних предметів, сумації основ наук у розкритті комплексних навчальних тем і проблем [3].

Характеризуючи міжпредметні зв'язки, слід зазначити, що в Українському педагогічному словнику міжпредметні зв'язки тлумачаться як взаємне узгодження навчальних програм, зумовлене системою наук і дидактичною метою [2; 7]. На думку авторів, міжпредметні зв'язки відображають комплексний підхід до виховання й навчання, який дає можливість виділити як головні елементи змісту освіти, так і взаємозв'язки між навчальними предметами.

Питанням інтегрованого навчання та організації міжпредметних зв'язків на уроках присвячено багато праць українських вчених. Так, наприклад, уроки інтегрованого змісту та уроки з використанням міжпредметних зв'язків О. Я. Савченко розглядає як різні дидактичні поняття, оскільки міжпредметні зв'язки передбачають включення в урок запитань і завдань з матеріалу інших предметів, що мають допоміжне значення для вивчення певної теми. Це, на думку науковця, окремі короткочасні моменти уроків, які сприяють глибшому сприйманню та осмисленню якогось конкретного поняття. Натомість під час інтегрованого уроку учні ознайомлюються зі змістом різних предметів, включаються у несхожі між собою види діяльності, що підпорядковані одній темі [8; 7].

За М. М. Фіцулою, для інтегрованих уроків та уроків з міжпредметними зв'язками характерне таке структурування змісту й форми, яке викликає передусім інтерес в учнів і сприяє їх оптимальному розвитку й вихованню. Вказуючи на особливості цих типів уроків, він зазначає, що міжпредметні уроки ставлять за мету «спресувати» матеріал кількох предметів, при інтегрованих уроках матеріал кількох тем подається блоками [9; 7].

Особливо сприятливі умови для реалізації міжпредметних зв'язків засобами інтеграції створюються у початковій школі, коли узагальнюються знання учнів, отримані під час вивчення різних дисциплін. Істотним моментом в реалізації міжпредметних зв'язків є виявлення загальних для цілого ряду дисциплін провідних ідей, біля яких доцільно інтегрувати різні види знань і зв'язувати їх в цілісні системи.

Ідея реалізації інтегративного підходу до навчання та міжпредметних зв'язків на уроках – важливий фактор, що сприяє підвищенню якості навчально-виховного процесу у початкових класах. Адже нині у початкових класах пріоритети надаються розвивальній функції навчання, особлива увага приділяється формуванню самостійності, навчанню критичного мислення та креативності. Тому

для інтегрування окремих навчальних курсів у початковій школі існують об'єктивні причини й передумови.

Можна виділити три рівні інтеграції змісту навчального матеріалу:

– внутріпредметна – інтеграція понять, знань, вмінь, і т.п. всередині окремих навчальних предметів;

– міжпредметна – синтез фактів, понять, принципів, з двох і більше предметів;

– транспредметна – синтез компонентів основного, шкільного, і позашкільного змісту навчання[1].

Враховуючи ці особливості, з метою виявлення загальних ідей суміжних дисциплін, доцільно виділити основні (істотні) ознаки навчальних елементів кожної дисципліни. Для кожного поняття, яке вивчається в тій чи іншій дисципліні, необхідно виділити множину загальних ознак у відповідності з дидактичними цілями. Таким чином здійснюється аналіз понять та їх інтеграція на мікрорівні – на рівні ознак. З усієї множини ознак понять суміжних дисциплін підлягають відбору спільні, універсальні для кожної дисципліни, що залишаються незмінними при переході від однієї дисципліни до іншої.

Отже зв'язок навчальних предметів здійснюється на основі спільних для кожного предмета ознак понять, які задовольняють вимогам зберігання основного змісту. На цьому етапі відбувається упорядкування істотних ознак, позначення їх новими термінами, виразами, словесними формулюваннями. Результатом цього процесу є виникнення нових інтегрованих понять, з яких надалі формується зміст дисципліни, що вивчається [3].

Узагальнюючи вищесказане можна зробити **висновок**, що за допомогою міжпредметних зв'язків у дітей формуються види навчальної діяльності та навчально-пізнавальна культура, спільні для багатьох предметів. Реалізація міжпредметних зв'язків та проведення інтегрованих уроків з плавання буде сприяти розкриттю творчих здібностей вчителя фізичної культури, урізноманітненню методів та організаційних форм навчання для посилення інтересу учнів до знань, активізації мислення, оволодіння системою наукових знань і, зрештою, підвищення результативності всієї навчально-виховної роботи.

Використані джерела:

1. Безрідна М. Інтеграційні форми організації навчально-виховного процесу в початковій школі [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/59/5935/Form.doc>

2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.

3. Сліна Т. О. Підсилення міжпредметних зв'язків засобами ознакової інтеграції [Електронний ресурс] Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції Головна «Архів» Соціум.

Наука. Культура. Режим доступу: <http://intkonf.org/elina-to-pidsilennyamizhpredmetnih-zvyazkiv-zasobami-oznakovoyiintegratsiyi/>

4. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения: В 2-х т. – М.: 1982. – 648 с.

5. Коменский Я. А. Мир чувственных вещей в картинках.- Изд.2-е / Под ред. и со вст. проф. А.А. Красновского. – М.: Учпедгиз, 1957. – 351 с.

6. Лесняк Н.В. Міжпредметні зв'язки у формуванні мовленнєвих умінь майбутніх учителів початкових класів: Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Рівненський держ. педагогічний ін-т. – Рівне, 1997. – 181 с.

7. Мороз О.Д. Інтегроване навчання та міжпредметні зв'язки на уроках художньої культури. Навчально-методичний посібник для вчителів фізичної культури. Балашівський НВК «Колегіум – загальноосвітня школа І-ІІ ступенів». – Березне, 2016 – 61с.

8. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.

9. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 52 с.

¹**Віктор Павленко,**

²**Тетяна Павленко,**

¹Харківська державна академія
фізичної культури

²Харківський національний
автомобільно-дорожній університет

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СПОРТИВНО- МАСОВОЇ РОБОТИ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі економічного та соціального розвитку України одним із основних завдань держави у галузі освіти є турбота про здоров'я нації, необхідність кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості виховання фізично міцного підростаючого покоління. Останнім часом значно знизилась рухова активність учнівської молоді і це в той період коли суттєво відчувається підвищення нервово-психологічного навантаження на молоду особу. Тому особливого значення набуває питання розбудови системи фізичного виховання та оздоровлення учнівської молоді.